

KERSTI KOLL

Eesti Kunstimuseum / ICOM Eesti Rahvuskomitee juhatus

25th ICOM Triennial General Conference Museums as Cultural Hubs: the Future of Tradition
ICOM ja samaaegselt peakonverentsiga toimus ka ICOMi alakomitee ICFA aastakonverents, sh osa sessioone koostöös alakomiteedega GLASS ja ICDAD

Kyoto, Jaapan

1.-7. 09. 2019

Osalesin 1.-7. 2019 Kyotos toimunud ICOMi 25. peakonverentsil ja samas toimunud peaassambleel ICOM Eesti juhatuse aseesimehena ja Eesti poolse hääletava liikmena. ICOMi peakonverents ja peaassamblee toimub iga 3 aasta järel. See on ülemaailmne muuseumitöötajate kõige olulisem foorum, kus arutatakse rahvusvahelise muuseumipoliitika olulisemaid suundi ning valitakse ICOMi juhtorganid järgnevaiks 3 aastaks.

Oma erialasel tasandil osalesin kunstimuseumide ühendava alakomitee ICFA liikmena antud alakomitee aastakonverentsil, mis keskendus teemale „Western Art in Asian Museums, Asian Art in Western Museums“ ning ICFA, tarbekunsti ja disainimuseumide alakomitee ICDAD ja klaasimuseumide alakomitee GLASS ühissessioonil „The Future of Tradition in the Arts, East and West“. Kolme päeva jooksul oli võimalus kuulata väga huvitavaid ettekandeid ja saada ülevaade teiste muuseumide kogemustest. Laias plaanis võib käsitletud teemad jagada kolme gruppi. Esiteks oli ettekandeid Jaapani, Korea, Euroopa ja Ameerika kunstimuseumide omavahelisest koostööst, eelkõige Aasia kunsti tutvustamisel mujal maailmas. Samuti ka ühistest näitusprojektidest, Jaapani kunsti näituste viimisest Euroopasse ja Ameerikasse. Teise ja üsna mahuka temaatilise grupi moodustasid ettekanded, kus tutvustati Euroopa ja Ameerika kunstimuseumide Aasia kunsti kollektsioone ja nende tekkelugusid. Ühelt poolt oli see väga informatiivne. Huvitavam oli aga Aasia kollektsioone omavate muuseumide töö oma kollektsioonide eksponeerimisel ja eriti nende integreeritud esitlemisel koos oma põhikollektsioonidega, tihti rõhutades oma Aasia kollektsiooni tekkelugu ja seost kohaliku kultuurilooga. Kolmandaks, ja väga huvitavaks temaatiliseks teljeks oli japonismi, laiemalt ida ja lääne vastastikkuseid kultuurimõjusid erinevatel perioodidel analüüsivate näitusprojektide tutvustused. Käsitleti ka Aasia ja Läänemaailma kujutava kunsti tehnoloogilistest erinevustest johtuvalt säilitamise, eksponeerimise, vahelduvate näituste käsitlemise jne erinevusi. Konverentsi väljasõidupäeval käisime Osaka kunstimuseumides ja kohtusime kahel näitusel sealsete kuraatoritega. Osaka Linna Kujutava Kunsti muuseumis tutvustas direktor muuseumi ja seal avatud suurt *ukiyo-e* näitust, mis oli Oskasse toodud väljastpoolt Jaapanit olevatest kollektsioonidest. Näitus oli erakordselt publikurohke, mis kinnitas taaskord fakti, et jaapanlased hindavad väga oma rahvuslikku traditsioonilist kunsti. Osaka Kaasaegse Kunsti Muuseumis võttis meid vastu nii direktor kui avatud näituse kuraator, kes oma näituse kontseptsiooni põhjalikult tutvustas. Kuna tegemist oli noore nais kuraatoriga, siis mõneti intrigeerivalt tõstas ka teema noorte ja naiste positsioonist Jaapani muuseumide maastikul.

ICOMi peakonverentsi juurde kuulub alati ka nn ekskursiooni päev, kus on võimalus tutvuda antud piirkonna oluliste kultuuripaikadega. Mina valisin väljasõidu Kobesse, Tadao Ando poolt projekteeritud suurejoonelisse Hyogo Prefektuuri Kunstimuseumisse. Lisaks püsiekspositsioonidele oli võimalus näha suurt Yamamura Kollektiooni näitust, mis andis suurepärase sissevaate Jaapani avangard kunsti aastatel 1950-1980.

Konverentsiga samal ajal toimus muuseumitehnoloogiate mess, mis oli seekord väga huvitav ja sisukas. Kasulikku infot sai kunsti transportimise ja pakendamise osas, sh mitmeid kontakte. Väga silmi avavad olid ekponendid, kes tutvustasid oma kõrgetasemelist tööd kunsti ja kultuurivarade säilitamiseks maavärinate piirkonnas.

Olen kuraatorina EKM filiaalis Adamson-Ericu muuseumis teinud 2000. aastast alates 8 Jaapani klassikalise kunsti eri valdkondi (sumi-e, ukiyo-e, shodo, nihongamaal jne) ning mitut olulist kunstnikku tutvustavat näitust ning sellest koostööst kasvas välja ka Kaljo Põllu näituse tegemine Jaapanis 2018-2019. See kõik on eeldanud otsesuhtlust jaapani kunstnike, muuseumide jt institutsioonidega, väga palju süvenemist sealse kunsti tehnoloogiatesse, sellest tulenevalt säilitus, hoiu, pakkimise, transpordi jm küsimustesse. Olen kokku puutunud ka Jaapani muuseumimaailma toimetehhanismide erinevusega võrreldes Euroopa muuseumidaga, kas või sealse meediakompaniide väga suure rolliga kunsti välisnäituste korraldamisel. Seetõttu oli minu jaoks väga huvitav võimalus messil erinevate institutsioonidega suhelda ja sain ka vastuseid mitmele mind juba varem huvitanud küsimusele.

Kyoto konverents oli väga hästi korraldatud ja mitutuhat delegaati kogesid jaapanlaste erakordset külalislahkust. Mulle väga meeldis see, kuidas korraldajad kasutasid ära kõik võimalused, et pakkuda ka pärast konverentsi päeva lõppu võimalusi Kyoto niivõrd rikkaliku kultuuripärandiga tutvumiseks. Nii toimusid õhtused üritused Nijo linnuses, Kitayama ja Okazaki piirkondades, kus oli võimalus külastada mitmeid muuseume, samuti lõpuüritus Kyoto Rahvusmuuseumis koos ekspositsioonide külastusega. Tutvustati ka Jaapanist alguse saanud pechakucha esitlusmeetodit.

Lisaks alakomiteede konverentsidele pakuti iga päev ka jaapani kultuurifenomene tutvustavaid loenguid.

Omalaadseks kogemuseks oli peassambleele eelnev koosolek uuest muuseumi definitsioonist, mis tõi välja väga suured vastuolud erinevate maade museoloogide vahel. Teema jäi edasiarendusse järgmistel aastatel.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Kyoto konverents oli väga hästi korraldatud ja väga palju suhtlusvõimalust ja kontakte pakkuv. Jaapan on erakordselt tugevalt pretsedendile toetuv ühiskond ja koostöö aluseks on usaldusväärsed suhted ja arusaam sealsest kultuuri- ja muuseumitöö kontekstist. Usun, et senise hea koostöö jätkumiseks ja edaspidiseks näituste vahetusteks on äärmiselt oluline Kyoto seminaridelt ja kohtumistelt saadud pagas, kontaktid sealsete muuseumitöötajatega ja teiste rahvusvaheliste muuseumide kogemused koostöös Jaapaniga.